

НАУКОВІ ПІДХОДИ ЩОДО ПРОГРАМ ЕРАДИКАЦІЇ ЗБУДНИКА ДИЗЕНТЕРІЇ СВИНЕЙ

В матеріалах роботи наведені дані й науково-обґрунтовані підходи щодо профілактики та впровадження певних програм ерадикації збудника дизентерії свиней в умовах сучасного свинарства. Показано, що у основі підходів щодо зниження рівня захворюваності свиней на дизентерію застосовуються програми ерадикації патогену, що ґрунтуються на методах повної депопуляції основи, часткової депопуляції з активним запровадженням фармакотерапії і фармакопрофілактики та метод раннього відлучення поросят (до 3-тижневого віку) з подальшим розміщенням у вільних від збудника дизентерії приміщеннях. Питання управління підходами щодо конкретної програми ерадикації збудника дизентерії свиней, ґрунтуючись на встановленому точному діагнозі, має виходити з особливостей ведення галузі свинарства кожного виробника свинини і економічної доцільності.

Ключові слова: дизентерія свиней, ерадикація патогенів, фармакотерапія, профілактика, депопуляція.

Існуючі програми ерадикації збудника дизентерії свиней у промисловому свинарстві успішно впроваджені і використовуються у більшості країн світу. Найбільш пріоритетним з погляду науковців і практиків є попередження потрапляння *B. hyodysenteriae* до гуртів свиней вільних від цього патогену [1-3].

Досягнення зазначеного вище є можливим лише за умови введення у стадо свиней які є вільними від збудника дизентерії. У зв'язку з чим гостро постає питання чи насправді нам вдається закупити молодняк свиней, який у подальшому буде використаний для ремонту стада, який є вільним від цього збудника. Чисельні наукові повідомлення засвідчують той факт що навіть метод повної депопуляції основи з проведенням знезараження всього об'єкту не є 100% гарантією щодо унеможливлення виникнення цієї проблеми у подальшому. У збереженні збудника дизентерії як виду, окрім свиней, важливу роль відіграють миші, пацюки, птахи, собаки та мухи, в організмі яких збудник здатен виживати тривалий відрізок часу. Досить часто саме зазначені біологічні об'єкти стають джерелом патогену для щойно сформованих гуртів свиней [2].

Важливим є питання фармакотерапії дизентерії свиней у продовж всього періоду ерадикації патогену і на протязі 2-х місяців після цього. Саме такий проміжок часу надає певні гарантії щодо ерадикації патогену з гуртів свиней за умови постійного знищення патогену у середовищі перебування свиней та дотримання всіх правил біобезпеки. Також на практиці спеціалісти рекомендують лікувати свиней зі значним ризиком за допомогою тіамуліну або карбадоксу під час карантинування, щоб зменшити ймовірність введення носіїв до загальних гуртів свиней [3].

Особливо небезпечним в цьому плані є купівля ремонтного молодняку свиней у неперевіраних постачальників. Власне карантинування таких свиней має унеможливити потрапляння збудника дизентерії до основного стада від завезених свиней. 21 денна фармакопрофілактика дизентерії у завезених свиней дає змогу або ліквідувати патоген остаточно, або знизити його присутність в

організмі свиней до того рівня, який можна контролювати. Контроль циркуляції патогену, тобто унеможливлення клінічного прояву захворювання, забезпечується створенням благоприємних умов середовища перебування тварин. Хоча навіть за таких умов, скажімо під впливом незначного стресу, в окремих особин мають місце клінічні форми прояву захворювання з виділенням у довілля масованої кількості збудника. І це стає новою проблемою.

З метою здешевлення програми ерадикації патогену в окремих випадках на практиці застосовують програму, що ґрунтується на санації організму свиноматок від збудника дизентерії, щоб отримати поросят, у популяції яких цей патоген також має бути відсутнім. Зрозуміло що такі тварини після проведеного лікування і їх потомство не повинні мати контакт з іншими свиньми ферми та фекаліями від інших гуртів свиней. Власне руки, одяг і взуття обслуговуючого персоналу, які можуть бути забруднені виділеннями хворих на дизентерію свиней, можуть являти собою потенційну небезпеку для таких груп свиней.

Найбільш ефективним в програмі ерадикації збудника дизентерії свиней можна вважати метод повної депопуляції основи. Використовують на практиці такий підхід у свиногосподарствах де складно реалізувати біологічну безпеку та забезпечити належну санітарію. Сама депопуляція основи має відбуватися за теплих і сухих погодних умов. Під час депопуляції всі засоби і обладнання мають бути ретельно очищеними і підданими знезараженню. Саме приміщення для утримання свиней має бути вільним від тварин упродовж щонайменше 2-х тижнів. Зазначений термін обумовлений тим що за таких умов збудник дизентерії зазвичай не виживає більше 2-х тижнів на підлозі, годівницях, напувалках та огорожуючих конструкціях свинарницьких приміщень коли вони лишаються сухими і вільними від фекалій. Звідси після повної депопуляції основи формування поголів'я свиней має відбуватися з гуртів свиней які є вільними від зазначеного патогену, що в умовах сучасного свинарства, зокрема в Україні, є вкрай проблематичним.

Тому питання управління підходами щодо конкретної програми ерадикації збудника дизентерії свиней, ґрунтуючись на встановленому точному діагнозі, виходять з особливостей ведення галузі свинарства кожного виробника свинини і економічної доцільності.

Раннє відлучення поросят (до 3- тижневого віку), з подальшим розміщенням у вільних від збудника дизентерії приміщеннях забезпечує подальше вирощування і відгодівлю свиней вільних від *B. Hyodysenteriae* [3]. Стадо яке є носієм патогену у подальшому підлягає забою, об'єкти очищаються і знезаражуються. Що дає можливість викоринити проблему зі свиноферми.

Метод ерадикації патогену, який ґрунтується на фармакотерапії, у своїй основі передбачає поступове скорочення кількості свинопоголів'я з подальшою фармакотерапією тварин, що залишилися. В першу чергу знищенню мають підлягати виснажені тварини, такі тварини не в змозі споживати у достатній мірі кормів і води, що у своєму складі містять лікарські засоби.

Процедура викоринення збудника має поєднуватися з рухом поголів'я свиней на свинофермі. Процедура механічного очищення поверхонь з подальшим миттям і знезараженням має відбуватися тоді, коли об'єкти вільні від свиней або ж

кількість їх в межах об'єкту є обмеженою. В тому випадку коли існує необхідність у збереженні тварин носіїв збудника дизентерії, необхідно створити бар'єр з метою виокремлення чистої зони від потенційно брудної.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Демченко М.П. Система профілактики дизентерії свиней/ М.П.Демченко, Н.Ф.Ященко, М.К.Ступак // Інформ. Бюл. Укр. акад. аграр. наук. Ін-т экс-перим. клінич. вет. медицини. – Київ.1994. - С. 97.
2. Крупальник В.Лі. Епизоотологічні особливості і клінічні ознаки дизентерії свиней / В.Л.Крупальник, Н.А.Солдатенко //Сб. научн. тр. М.: МВА. 1980. - Т. 116. - С. 17 - 19.
3. Barragry T.B. Swine dysentery /T.B.Barragry// Irish Veter. News 1990.-Vol.12-№ 7. - P.8-13.

УДК 636.6.087.74:612

НІЩЕМЕНКО М.П., д-р. вет. наук, професор

ПОРОШИНСЬКА О.А., СТОВБЕЦЬКА Л.С., кандидати вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

e-mail: ksenia0709@gmail.com

ПРОЦЕСИ ПЕРЕКИСНОГО ОКСИЛЕННЯ ЛІПІДІВ У ТКАНИНІ ЯЄЧНИКІВ ПЕРЕПІЛОК У РІЗНІ ПЕРІОДИ ЯЙЦЕКЛАДКИ

У тезі приведені результати впливу різних періодів яйцекладки на показники процесів перекисного окислення ліпідів у тканині яєчників перепілок і, зокрема, на активність супероксиддисмутази та каталази. Унаслідок проведених досліджень встановлено вірогідне зростання активності ферментів антиоксидантного захисту тканини яєчників перепілок у період інтенсивного яйцекладки, що є адаптивною реакцією організму на збільшення інтенсивності метаболічних процесів, які забезпечують овогенез у несучок.

Ключові слова: перепілки, яєчники, каталаза, супероксиддисмутаза.

Висока продуктивність птиці зумовлена інтенсивністю перебігу процесів обміну речовин в їх організмі і значним функціональним навантаженням всіх органів і систем. Особливо активно ці процеси відбуваються під час інтенсивного росту молодняку птиці та у період яйцекладки. Окисно-відновні реакції лежать в основі обміну речовин, а особливу роль в ньому відіграють процеси вільнорадикального окислення ліпідів. На кожному етапі утворюються продукти, за рівнем яких можна визначити інтенсивність перебігу даного процесу в тканинах організму.

За умов посиленого перебігу процесів перекисного окислення ліпідів (ПОЛ) значну роль відіграє антиоксидантна система, ферментні компоненти якої беруть участь у регуляції інтенсивності утворення вільних радикалів та знешкодженні цих продуктів [1]. Антиоксидантна система формується на ранніх етапах онтогенезу, виконуючи захисну функцію в організмі, який розвивається. Головне місце в цій системі належить таким ферментам як супероксиддисмутаза, каталаза, пероксидаза, глутатіонзалежним ензимам тощо [2].

Метою роботи було вивчення особливостей перебігу процесів перекисного окислення ліпідів у тканинах яєчників перепілок у різні періоди яйцекладки.

Матеріалом для досліджень були перепілки японської породи віком з 45 до 90 днів. Термін проведення експерименту зумовлений тим, що у перепілок яйцекладка